

**Ткаченко Вадим Володимирович**,  
кандидат педагогічних наук, старший викладач  
кафедри фізичного виховання Черкаського  
національного університету  
імені Богдана Хмельницького

## **ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕНОЛОГІЙ У ДИТЯЧИХ ОЗДОРОВЧИХ ТАБОРАХ**

***Анотація.** Розглянуто основні погляди науковців щодо використання здоров'язбережувальних технологій під час підготовки вчителя фізичної культури з метою подальшого їх використання в дитячих оздоровчих таборах. Проаналізовано функції вчителя, який упроваджує здоров'язбережувальні технології, а також завдання, які виконує вчитель фізичної культури під час провадження здоров'язбережувальної діяльності. Окреслено значення працівників фізичної культури в роботі дитячих оздоровчих таборів.*

*Виявлено, що саме дитячі оздоровчі табори відіграють важливу роль у справі оздоровлення дітей. Виокремлено спектр методів, що необхідні для успішної оздоровчої роботи фізичного працівника в умовах роботи в дитячих оздоровчих таборах.*

***Ключові слова:** учитель; фізична культура; здоров'язбережувальні технології; здоров'язбережувальна діяльність; здоров'язбережувальна готовність; технологія; новітні технології; дитячі оздоровчі табори.*

**Постановка проблеми.** Здоров'язбережувальна діяльність – процес багатогранний і поліфункціональний, що вмотивовує доцільність окреслення основних функцій учителя фізичної культури, який провадить здоров'язбережувальну діяльність.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Осмислення наукової літератури дає підстави стверджувати, що нині вчені акцентують дослідницьку увагу на сприятливих можливостях, які створені колись в оздоровчих дитячих таборах, для формування рухових навичок і якостей, працездатності, посиленого фізичного розвитку, функціонального потенціалу школярів (О. Карпенко [1], Ю. Короп [2], Г. Шутка [3]).

**Мета і завдання статті** – розглянути основні погляди науковців щодо використання здоров'язбережувальних технологій під час підготовки вчителя фізичної культури з метою подальшого їх використання в дитячих оздоровчих таборах (ДОТ); проаналізувати функції вчителя, який упроваджує здоров'язбережувальні технології; визначити завдання, які виконує вчитель фізичної культури під час провадження здоров'язбережувальної діяльності.

**Виклад основного матеріалу.** У науковій літературі диференційовано низку функцій учителя, який упроваджує здоров'язбережувальні технології: 1) *профілактичну*, що реалізована через виховну та інформаційну діяльність (організація занять, які стимулюють позитивні зміни в учня, актуалізують інтерес до проблем школярів, з'ясування причин порушень у психічному, інтелектуальному й суспільному розвитку, опис превентивних дій, що запобігають закріпленню негативних звичок у поведінці); 2) *діагностичну*, що передбачає діагностику інтелектуального рівня розвитку учнів, фіксацію дефіцитів, емоційних порушень, їх джерел і наслідків, рівня навченості та сформованості загальнонавчальних умінь, пізнавальних інтересів і потреб); 3) *терапевтичну*, що пов'язана з наданням терапевтичної допомоги учням, своєчасним запобіганням стресогенним ситуаціям, педагогічною підтримкою); 4) *консультативно-нарадчу*, яка прогнозує надання допомоги у виборі напряму навчання та професії, стратегії професійної кар'єри, психологічне консультування щодо розв'язання навчальних і життєвих проблем [4, с. 61–62].

Як бачимо, майбутній учитель фізичної культури повинен знати й уміти використовувати на практиці комплекс форм, методів і засобів педагогічної, виховної та оздоровчої діяльності, що позитивно впливають на здоров'я дітей.

Відповідно до функцій учителя, виокремлюють систему завдань, які має виконувати вчитель фізичної культури під час провадження здоров'язбережувальної діяльності, а саме:

1) діагностування рівня розвитку, можливостей запобігання порушенням у поведінці учнівської молоді, з'ясування причин успіхів і невдач, опис особливих труднощів у навчанні через розрізнення інтелектуальних, пізнавальних, перцептивних здібностей учнів та емоційно-психологічних процесів; визначення рівня навчальних досягнень; оцінювання процесів інтеграції сенсорного й мовного розвитку; характеристика рівня рухового розвитку; конструювання діагнозу згідно з отриманими даними;

2) допомога в усебічному розвитку можливостей і здібностей учнівської молоді через опис форми навчання; вибір форми і сфери пристосування виховних вимог; складання програми індивідуального розвитку й реалізації її стратегії для кожного учня у процесі навчання; створення індивідуальних виховних програм; рекомендація для кожного учня форм і способів психолого-педагогічної допомоги, що залежить від діагнозу;

3) ведення терапії з учнівською молоддю відповідно до зафіксованих потреб, особливо з дітьми, які мають різні дефекти, через своєчасну допомогу в становленні, розвивальні заняття, освітньо-терапевтичні заняття, корекційно-компенсаційну терапію, поліпшення рухового апарату, соціотерапію, тренінг творчості;

4) сприяння учнівській молоді, яка відчуває адаптаційні труднощі, пов'язані з культурними відмінностями, зміною виховного середовища, навчанням за кордоном, через упровадження психовиховних занять для батьків стосовно скорочення адаптації хлопців до дитячого садка або до школи; введення інтеграційно-адаптивних занять для учнів школи; допомога в оволодінні вміннями спілкування державною мовою; надання батькам порад у ситуації адаптації та подолання труднощів;

5) допомога батькам і вчителям у діагностуванні й розвитку індивідуального потенціалу учнів через введення психолого-виховних занять, з огляду на індивідуальні відмінності та можливості учнів; консультації щодо вибору форм розвитку відповідно до схильностей і здібностей учнів; аналіз сильних сторін особистості учнів;

6) проведення профілактичних заходів із подолання залежностей та інших проблем учнівської молоді, надання психолого-педагогічної допомоги учням із груп ризику та їхнім батькам;

7) створення банку інформації про установи, що проводять заняття з обдарованою учнівською молоддю [там само].

Крім шкільних закладів, проблемою формування здоров'язбережувальної культури дітей опікуються й установи літнього відпочинку для дітей, зокрема дитячі оздоровчі табори. В. Горбинко слушно зауважує, що дитячі заклади оздоровлення й відпочинку посідають особливе місце серед установ, які створюють здоров'язбережувальне середовище, безпосередньо використовують технології здоров'язбереження, упроваджують у практику здоровий спосіб життя, проводять комплекс рекреаційних, здоров'явідновлювальних заходів [5].

Літній табір слугує, з одного боку, формою організації вільного часу дітей різного віку, статі й рівня розвитку, з іншого – простором для художнього, технічного, соціального розвитку, творчості дитини, а головне – її оздоровлення. Розвиток та оздоровлення дітей суттєвою мірою залежать від знань, умінь і підготовленості до роботи педагогів, які організують життєдіяльність дитини в таборі протягом усієї зміни й кожного дня.

Проблему послаблення рухової активності дітей можна нейтралізувати шляхом організації їх перебування в ДОТ під час літніх канікул. Діяльність ДОТ базована на гуманістичній концепції взаємин особистості й суспільства, послідовної реалізації принципу оновлення змісту і форм, а також конкретної методики, що дає змогу максимально виявити й реалізувати найрізноманітніші інтереси та запити особистості [6].

Проте, до оздоровлення дітей у таборі найбільш залучені медичні працівники та інструктори з фізичної культури, оскільки саме вони виконують основне методичне й організаційне навантаження, відповідають за адекватність і якість проведення оздоровчих заходів. Як зазначає О. Стасенко, готовність майбутніх учителів фізичної культури до такої діяльності повинна сприяти оволодінню навичками організації та проведення фізкультурно-оздоровчої, спортивно-масової роботи, набуттю навичок організації й проведення спортивно-масової, фізкультурно-оздоровчої роботи [7, с. 167].

Нормалізація процесів розвитку й росту як у психічному, так і у фізичному аспектах оптимізує задоволення потреби організму в руховій активності. З огляду на це набувають важливості традиційні фізкультурно-спортивні заходи, що передбачають заняття, які спрямовані на розвиток різних фізичних якостей, і загальнорозвивальні фізичні вправи [8]. Реалізації названої потреби сприятиме також співпраця ЗНЗ і ДОТ.

Як бачимо, дитячі оздоровчі табори в системі безперервної освіти відіграють важливу роль у справі оздоровлення юного покоління [9]. З одного боку, табір є наймасовішим за характером роботи типом позашкільних установ, а з іншого – саме в ДОТ продовжується робота з формування навичок здорового способу життя, адекватного ставлення до власного здоров'я, а також уміння послуговуватися ресурсами власного організму на користь собі.

Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України про організацію літнього оздоровлення та відпочинку дітей, літній відпочинок дітей є складником безперервного процесу виховання. Під час перебування дітей у дитячих закладах оздоровлення й відпочинку створюють умови для розвитку внутрішнього потенціалу, творчих здібностей, формування ключових компетенцій, розширення кругозору, інтелектуального збагачення, розвитку на основі включення в різноманітну, соціально значущу й особистісно привабливу діяльність, змістовного спілкування та міжособистісних стосунків у різновіковому колективі. Виховні заходи в ДОТ потрібно організовувати, поєднуючи різноманітні види діяльності дітей: пізнавальну, ігрову, трудову, спортивну, естетичну, словесну. При цьому необхідно зберігати оптимальний баланс між усіма видами роботи [10].

Для позитивного результату, зокрема для ефективного виховання в дітей відповідального ставлення до власного здоров'я та до здоров'я інших осіб, майбутній учитель фізичної культури, повинен, працюючи в ДОТ, використовувати цілий спектр методів, які включають здоров'язбережувальні технології, а саме: методи регуляції особистісного світогляду індивіда (бесіда, переконування, навіювання), методи, що спрямовані на організацію здоров'язбережувальної діяльності (фізичні вправи, змагання, рухливі ігри), методи стимулювання здоров'язбережувальної діяльності (схвалення, заохочення, засудження тих чи тих дій індивіда), методи контролю за ефективністю впливу виховних дій (педагогічне спостереження, бесіда, опитування).

**Висновки і перспективи подальших досліджень.** Отже, ефективність застосування здоров'язбережувальних технологій залежить від особистісних рис майбутнього вчителя фізичної культури, а також від опанованих під час навчання у ВНЗ знань і вмінь. Здоров'язбережувальні технології неможливо застосувати адекватно до ситуації без такого тандему, як диференціація й інтерактивні технології, оскільки без взаєморозуміння та індивідуального підходу до кожної дитини стає нереальним процес виховання й досягнення поставленої мети. На особливу увагу заслуговує налагодження та оптимізація пізнавальної й самостійної діяльності студентів, тому що вміння майбутнього вчителя фізичної культури самостійно поповнювати свої знання, орієнтуватися у відборі необхідної інформації, використовувати отримані знання на практиці, провадити здоров'язбережувальну діяльність із перспективою на кінцеву мету характеризують його як професіонала, висококваліфікованого фахівця.

## Список використаної літератури

1. Карпенко О. І. Соціальне становлення особистості підлітка в тимчасових об'єднаннях за інтересами : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Олена Георгіївна Карпенко; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 1999. – 19 с.
2. Короп Ю. А. Физическое воспитание в спортивно-оздоровительных лагерях / Ю. А. Короп, С. Ф. Цвек. – К. : Здоровье, 1988. – 136 с.
3. Шутка Г. І. Фізичний розвиток дітей у літніх оздоровчих таборах як актуальна соціально – педагогічна проблема / Г. І. Шутка // Соціалізація особистості. – К. : НПУ, 2000. – С. 69–76.
4. Теоретические основы здоровьесберегающей деятельности учителя : коллективная монография [под ред. д.п.н., проф. Л. Кондрашовой и д.п.н., проф. А. Клим-Климашевской]. – Черкассы : УПХ – ЧНУ им. Б. Хмельницкого, 2014. – 314 с.
5. Антропова А. П. Индивидуализация процесса осуществления здоровьесберегающей функции физического воспитания детей старшего дошкольного возраста : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 «Теория и методика профессионального образования» / Алла Петровна Антропова. – Челябинск, 2001. – 171 с.
6. Стасенко О. Сучасний стан підготовки майбутніх учителів фізичної культури до позакласної роботи з учнями загальноосвітніх шкіл / О. Стасенко // Молода спортивна наука України. – Львів, 2009. – Т. 2. – С. 166–172.
7. Горбинко В. Формування здорового способу життя у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку / В. Горбинко // Гуманітарний вісник. Педагогіка. – 2012. – № 27. – С. 59–65.
8. Гертнер С. В. Формирование готовности будущих учителей к оздоровительной работе с детьми в летних лагерях : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / С. В. Гертнер. – Екатеринбург, 2005. – 205 с.
9. Гертнер С. Возможности летних оздоровительных лагерей в деле нравственного воспитания подрастающего поколения / С. Гертнер, Е. Гуськова // Природное и культурное наследие Урала : Материалы III региональной науч.-практич. конф. – Челябинск : ЧОКМ, ЧГАКИ, 2005. – С. 48–51.
10. Законодавство України «Про організацію літнього оздоровлення та відпочинку дітей у 2012 році» : Наказ Міністерства від 12 квітня 2012 р. – № 464. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [www.mon.gov.ua/img/zstored/.../1\\_9-321.doc](http://www.mon.gov.ua/img/zstored/.../1_9-321.doc)

## References

1. Karpenko A. I. (1999). Social identity formation teen in temporary associations of interest : author. dis. for PhD: 13.00.01 «Theory and History of Education». Kyiv: Nat. ped. University of them. Dragomanov (in Ukr.)
2. Corop, U. A., & Zsvek S. F. (1988). Physical of education in sport camps. Kyiv: Zdorovya (in Russ.)
3. Shutka, G. I. (2000). Physical development of children in summer camps as relevant social-pedagogical problem. Socialization personality. Kyiv: NPU (in Ukr.)
4. Theoretical Bases teacher of health-care activities: common monograph [ed. doctor of pedagogical sciences, professor. L. Kondrashova & doctor of pedagogical sciences, professor. A. Klim-Klymashevskaya]. (2014). Cherkassy: UPH - Bogdan Khmelnytsky University (in Russ.)
5. Antropova, A. P. (2001). Customization of the implementation of health-function physical training of the senior preschool age children: dis. ... PhD: 13.00.04. Chelyabinsk (In Russ.)
6. Gorbynko, V. (2012). Formation of a healthy lifestyle in children's institutions of rehabilitation and recreation. *Moloda sportivna nauka Ukrainy* (Young sports science Ukraine), 27, 59–65 (in Ukr.)
7. Stasenko, A. (2009). Current status of preparation of future teachers of physical education for extracurricular activities with students of secondary schools. *Gumanytarniy buleten'. Pedagogyka (Humanitarian Bulletin. Pedagogyz)*, 2, 166–172 (in Ukr.)
8. Gertner, S. (2005). Formation of readiness of the future teachers for improving work with children in summer camps: dis. ... PhD: 13.00.08. Ekaterinburg (in Russ.)
9. Gertner, C., & Guskova, E. (2005). Features summer camps in the moral education of the younger generation. Natural and cultural heritage of the Urals: Proceedings of the III regional scientific: practical. conf. Chelyabinsk (in Russ.)
10. The law of Ukraine «On organization of summer recreation and recreation for children in 2012»: Decree of the Ministry of 12 April 2012 r. – № 464. Retrieved from [www.mon.gov.ua/img/zstored/.../1\\_9-321.doc](http://www.mon.gov.ua/img/zstored/.../1_9-321.doc) (in Ukr.)

**Abstract.** *Tkachenko V. V. Training of future physical culture teachers' to the implementation of health-care technology in camps.*

**Introduction.** *The process of health-care activity is multifaceted and polifunctional, that making appropriate feasibility outline the main functions of a teacher of physical culture, which leads health-care activities. Also the article deals with the basic views of scientists on the use health-care technologies in training teachers of physical training to use their in camps. The analysis function teacher who introduces health-care technology in schools; the tasks performed by the teacher of physical training in the proceedings health-care activities.*

**Purpose.** The purpose of the article is to consider the basic views of scientists on the use health-care technologies in training teachers of physical training to use their in camps. To analysis function teacher who introduces health-care technology in schools; the tasks performed by the teacher of physical training in the proceedings health-care activities.

**Methods.** Analysis of the literature, pedagogical supervision.

**Results.** For the effective education of children responsible attitude to their own health and the health of others, the future teacher of physical culture, has working in camps to use a range of methods that include health-care technology, namely methods of regulation of personal outlook individual (conversation, persuasion, suggestion) methods to organize health-care activities (exercise, competition, outdoor games), incentives health-care activity (approval, encouragement or condemnation of the actions of the individual) control methods performance impact educational activities (teacher observation, interview, survey) and others.

**Originality.** The development of health-care technology is thoroughly analysed.

**Conclusion.** The effectiveness of health-care technology depends from the personality traits of future teacher of physical education, as well as the possessed during their studies at the university. Health-care technology can not be applied appropriately to the situation without the tandem as differentiation and interactive technology, because without understanding and individual approach to each child is unrealistic process of education and achievement.

**Key words:** teacher; physical education; health-care technology; health-care activities; health-care readiness; technology; latest technology; children's camps.

Одержано редакцією 30.06.2016  
Прийнято до публікації 05.09.2016

УДК 378.4:792.8:001.8(430)

Ткаченко Ірина Олександрівна,  
аспірант кафедри педагогіки  
Сумського державного педагогічного  
університету імені А.С.Макаренка, Україна

## ВИЩА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА В НІМЕЧЧИНІ: АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

**Анотація.** Розглянуто актуальні наукові дослідження у сфері вищої хореографічної освіти в Німеччині. Окреслено педагогічно-психологічні, культурно-мистецтвознавчі наукові розвідки з хореографії. Названо навчально-методичні праці з академічних дисциплін – класичного, народного, сучасного танцю, ритміки, історії хореографії, що покладені в основу підготовки фахівців хореографії у вищій школі країни.

**Ключові слова:** дослідження; компаративістика; компаративісти; наукова думка; наукова розвідка; галузь; хореографія; освіта; вища освіта.

**Постановка проблеми.** Бурхливий розвиток хореографічної освіти в Україні та світі, удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців-танцівників актуалізують європейську наукову думку. На особливу увагу заслуговує розвиток наукової думки в галузі вищої хореографічної освіти в Німеччині, підґрунтям якої є низка освітніх реформ, що зумовлюють пошук нових досліджень із питань підготовки майбутніх фахівців танцювального мистецтва.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Аналіз актуальних досліджень засвідчує, що найбільший внесок у розвиток хореографічно-педагогічної думки Німеччини належить німецькомовним дослідникам країни, а саме: К. Вогель [10], Дж. Куган [3] та ін. Розвиток хореографічного мистецтва в Німеччині після Другої світової війни висвітлюють у своїх працях такі науковці, як Х. Біонді, Ш. Брінкман [2],